

Nr 172

Av herrar Widén och von Seth, om ökat statsbidrag till Samfundet för hembygdsvård.

Samfundet för hembygdsvård har för sin verksamhet ett huvudanslag av 45 000 kronor (nionde huvudtiteln, punkt 190). Av dessa har 25 000 kronor utgått oförändrat alltsedan budgetåret 1944/45. Fr. o. m. budgetåret 1953/54 erhöll samfundet en höjning av förutvarande bidrag med 20 000 kronor, detta med hänsyn till samfundets nya uppgifter som rådgivande organ i naturskyddsfrågor (naturskyddslagen av år 1952). Då det höjda anslaget föreslogs, anförde statsrådet som motivering i statsverkspropositionen, att samfundet ej av ekonomiska skäl borde tvingas inskränka sin hembygdsvårdande verksamhet.

Det anslag samfundet åtnjuter på 25 000 kronor för den hembygdsvårdande verksamheten har alltså stått oförändrat i omkring 13 år. Det täcker endast en ringa del av kostnaderna. Samfundet är numer riksorganisation för den omfattande frivilliga hembygdsrörelsen, som omsluter omkring 500 föreningar och sammanlagt nära 100 000 personer. Verksamheten består här ej endast i en omfattande rådgivning för hembygdsföreningarna och andra, utan också i ett konsulterande arbete, som gäller konservering av äldre byggnader, projektering av nya, utarbetande av kurser (främst i samarbete med olika bildningsförbund och ungdomsorganisationer), utarbetande av filmer, bilder, skrifter o. s. v. Det är en upplysningsverksamhet och rådgivning i fråga om det konstruktiva kulturskapandet som måste anses vara av mycket stor betydelse, inte endast för vårt kulturliv i allmänhet, utan även för det viktiga miljöskapandet i vår moderna tid med dess starka växlingar och förändringar.

Den andra grenen av verksamheten, landskapsvården och vården om landskapsbilden, som åtnjuter ett anslag av 20 000 kronor, är av lika stor betydelse. Här har också samfundet enligt naturskyddslagen fått sig tilldelad uppgiften att vara sakkunnigt naturskyddsorgan, och verksamheten har här växt ut långt utöver de gränser, man kunde förutse 1952. Här har samfundet organiserat den största byrån för praktisk landskapsvård som nu finnes i Sverige, med en rad sakkunniga landskapsarkitekter, specialiserade på olika grenar av landskapsvården. Denna del av verksamheten har samfundet kunnat till stor del finansiera genom betalda uppdrag, t. ex. från kungl. kammarkollegiet och vissa vattendomstolar. Men en stor del av ärendena, som kommit i remiss från Kungl. Maj:t eller från länsstyrelserna, har

samfundet själv fått bekosta. Även vissa utredningsuppdrag från domstolarna har icke helt betalats. Därtill kommer, att många av de uppdrag samfundet utfört för kungl. kammarkollegiet ej kunnat betalas förrän lång tid efter arbetets slutförande. För närvarande ligger samfundet ute med över 40 000 kronor i oguldna fakturor i vattenärenden, som utförts på uppdrag av statlig myndighet. Denna summa har under det gångna året varit uppe i över 50 000 kronor. Samfundets redan förut ansträngda kreditläge har därför blivit ytterligt pressat, och det anslag samfundet åtnjuter räcker inte ens till att utföra de officiella uppdrag samfundet erhåller.

Vi bifogar en uppställning av ärenden, som samfundet måste utföra utan att kunna ta betalt direkt. Denna uppställning visar, att samfundet för sådana ärenden som gäller huvudsakligen officiella remisser och utredningar haft utlägg på omkring 23 500 kronor. Dessutom tillkommer de rent administrativa kostnaderna och del i gemensamma löner, hyra o. s. v., upplysning, forskning, sammanträden etc.

Att samfundet trots dessa mycket begränsade tillgångar kunnat fullgöra sin verksamhet och det, såvitt vi kunnat finna, till allmän belåtenhet, beror huvudsakligen på att samfundet på frivillighetens väg kunnat insamla rätt stora belopp och genom att personalen vissa tider arbetar med övertid. Det är uppenbart, att en sådan medelsanskaffning icke i längden kan fortsätta. Det kan vidare tilläggas, att samtliga samfundets fonder till största delen tagits i anspråk.

Vi finner det ej riktigt dels att samfundet med sina ringa statsanslag nödgas bevilja statliga myndigheter krediter av betydande omfattning, dels att statsanslaget endast till en del räcker till för att utföra uppdrag från statliga myndigheter, domstolar och verk. Vi anser det därför motiverat, att en höjning med 5 000 kronor beviljas.

Med hänvisning till det anförda hemställas,

att Samfundet för hembygdsvärd beviljas för budgetåret 1958/59 ett anslag av 50 000 kronor.

Stockholm den 24 januari 1958

A. Widén

T. G. v. Seth

Samfundets utgifter för diverse uppdrag och utredningar.*Uppdrag av vattendomstolar (där full ersättning ej beviljats):*

Åseleälven	3 210:05
Ringselet—Sädvajaure	2 319:48

Uppdrag av Kungl. Maj:t:

Kultsjön	ca	1 800:—
St. Lule älv	ca	1 200:—
Storuman	ca	1 700:—
Norrl. vattenkraftutredn.	ca	2 400:—

Div. utredningar och yttranden:

<i>gällande fridlysning</i> (Angarnsjön, Jumkilsån, Rya skog m. fl. större ärenden och en mångfald småärenden), <i>grustag</i> (över hela Sverige; länsstyrelserna), <i>sammanträden</i> (informationer, upplysning, visningar m. m.), <i>interna överläggningar</i> inom samfundet samt <i>årsrapporter</i> m. m.		6 618:—
Naturvårdsdelegationen	ca	800:—
Register över vissa kraftutbyggnader	ca	500:—
<i>Räntor</i>	ca	3 000:—

 Summa kronor ca 23 500:—